

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za državno ureditev

Številka: 436-03-1/2021/6

EPA 2148-VIII

Ljubljana, 29. 11. 2021

Komisija Državnega sveta za državno ureditev je, na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 – ZFDO-F in 81/18 – odl. US) in 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20 in 123/20), sprejela naslednje

M n e n j e

k Predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodnih taksah (ZST-1D).

Komisija za državno ureditev (v nadaljevanju: komisija) je na 65. redni seji, 24. 11. 2021, obravnavala Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodnih taksah (ZST-1D), EPA 2148-VIII, druga obravnava (v nadaljevanju: predlog zakona), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije.

Komisija **podpira** predlog zakona.

* * *

Predstavnik Ministrstva za pravosodje (v nadaljevanju: predlagatelj) je opozoril, da se Zakon o sodnih taksah dotika vseh področij pravnega sistema v državi in je zato treba vsake toliko časa pripraviti novelo zakona, s katero se vanj vnesejo vse uskladitve s postopki, ki so urejeni v drugih zakonih. Tokrat so tako med drugim upoštevani noveli Zakona o nepravdnem postopku in Zakona o vzpostavitvi etažne lastnine na določenih stavbah in o ugotavljanju pripadajočega zemljišča ter nov Družinski zakonik, vsi so bili sprejeti v času po zadnji spremembi Zakona o sodnih taksah (ZST-1C) 2016.

Drug vidik, ki ga je bilo treba upoštevati pri pripravi novele, je bila odločba Ustavnega sodišča št. U-I-46/15, v kateri je Ustavno sodišče ugotovilo, da je bil v neskladju z Ustavo tretji odstavek 12. člena Zakona o sodnih taksah (Uradni list RS, št. 37/08, 97/10 in 63/13). V tej odločbi je Ustavno sodišče razveljavilo naraščanje sodnih taks v pravnih postopkih pri vrednostih spornega predmeta nad 500.000 evrov. Ustavno sodišče je za takšne primere postavilo kapico in zato je v noveli za nepravdne postopke, kjer je bil prej limit na 60 milijonih evrov, v pravnih pa na 30 milijonih evrov, zdaj postavljen limit na milijon evrov sodne takse. Na podlagi odločbe Ustavnega sodišča se v noveli poenostavlja tudi uveljavljanje taksnih ugodnosti prosilcem tako, da ni treba pridobiti soglasja družinskih članov za pridobivanje njihovih podatkov. Novela v tem delu po eni strani poenostavlja poslovanje sodišč, po drugi strani pa varuje osebne podatke udeležencev v postopkih.

V predlogu zakona se usklajujejo taksne ureditve s spremembami postopkov v družinskih zadevah. Po pravilih nepravnega postopka sodišča odločajo o družinskih zadevah, ki jih je Družinski zakonik prenesel iz pristojnosti centrov za socialno delo v sodno pristojnost. Višina sodne takse za zakonske spore se ohranja v višini 72 evrov, prav tako se ohranja nespremenjena višina takse za postopke ugotavljanja oziroma izpodbijanja očetovstva ali materinstva in za postopke odločanja o varstvu in vzgoji otroka, preživljanju otroka in o otrokovih stikih. Če bo sodišče v istem postopku obravnavalo več različnih zadev, bo praviloma treba plačati takso za vsako posamezno zadevo, saj se je pri pripravi novele izhajalo iz tega, da morajo stranke prispevati h kritju sodnih stroškov in če poteka več postopkov je tudi strošek večji. Predlagatelj je posebej izpostavil, da predlagana ureditev ne bo ogrožala načela varovanja koristi otroka. Izrecno je namreč določeno, da sodišče, ne glede na plačilo sodne takse v postopkih ureditve osebnih stanj in družinskih razmerij, zadeve obravnava in se neplačane sodne takse izterja posebej in naknadno. V noveli se dodaja nova taksna oprostitvev za otroka, ki je dopolnil 15 let in je sposoben razumeti pomen pravnih posledic svojih dejanj, in za njegovega skrbnika, oba bosta oproščena sodnih taks. Uveljavlja se tudi posebno pravilo, da se bo v družinskih zadevah plačala le 1 taksa, četudi bo v istem postopku potekalo odločanje o več zadevah, kar je izjema od predhodno opisanega načela.

Novela prinaša tudi usklajevanje z drugimi predpisi. Tako se določajo sodne takse za postopke kolektivnih tožb in kolektivno poravnavo, gre za uskladitev z Zakonom o kolektivnih tožbah. Celoviteje se določajo sodne takse za postopke po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini; urejajo se sodne takse za postopke v zahtevi o izdaji potrdila o evropskem nalogu za izvršbo in sodne takse za overjeni spis podatkov iz Registra neposestnih zastavnih pravic in zarubljenih premičnin ter za naložitev plačila sodnih penalov po Zakonu o izvršbi in zavarovanju.

Predlagatelj je opozoril, da je v noveli več taksnih oprostitvev, poleg že prej omenjene (otrok v starosti 15 let in njegov skrbnik), taksne oprostitve se tako širijo na vse posredne proračunske uporabnike, ki so v celoti v lasti države, in na tiste organizacije, ki kot javno službo opravljajo naloge zaščite, reševanja in pomoči po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami. Na podlagi predloga zakona bodo sodnih taks oproščene stranke, ki jim je bila po Zakonu o brezplačni pravni pomoči dodeljena redna ali izredna brezplačna pravna pomoč. Z novelo se tudi izenačuje položaj zasebnika s položajem samostojnega podjetnika posameznika (zdravnik, notar, odvetnik ...). Novela uvaja tudi pomembno novost v sistem plačil sodnih taks v primeru izgubljene tožbe. V primeru, da sta bili obe stranki v postopku oproščeni plačila sodne takse, stranka, ki bo izgubila tožbo, ne bo plačala sodnih taks za obe strani, kot je to veljalo doslej.

Sistem sodnih postopkov se vse bolj informatizira in stranke se želi spodbuditi k uporabi novih tehnologij, zato novela prinaša rešitev, da se bo stranki, v primeru vlaganja vloge za začetek postopka v elektronski obliki, višina sodne takse znižala za 20 %. V delovnih in socialnih sporih se določa, da je zavezanec za plačilo sodne takse tisti, ki ga v odločbi o stroških postopka za plačilo določi sodišče. To bo poenostavilo delo sodišč, ključna pa je tudi taksna oprostitvev za delavce in zavarovance kot tožnike v individualnih delovnih in socialnih sporih, prav tako pa to velja za tožečo stranko v postopku kolektivnih tožb, če o njih odloča delovno sodišče.

V noveli je za zahtevnejše upravne spore predlagana sprememba višine sodnih taks s sedanjih 148 evrov na 444 evrov. Gre za postopke za sodno varstvo po zakonu, ki ureja bančništvo; zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov; zakonu, ki ureja prevzeme; zakonu, ki ureja revidiranje; zakonu, ki ureja zavarovalništvo; zakonu, ki ureja preprečevanje omejevanja konkurence in zakonu, ki ureja ukrepe Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank. Ti postopki so kompleksne zadeve, z zapletenimi dejanskimi stanji in zahtevno

materialnopravno podlago, zato je sodna taksa v višini 148 evrov, ki je bila enotna za večino upravnih sporov, nesorazmerno nizka glede na zahtevnost dela sodišča v teh postopkih.

Novela prinaša še oprostitev plačila sodne takse, če gre za zneske, nižje od 4 evrov.

Komisija je za obravnavo prejela tudi mnenje Zakonodajno-pravne službe Državnega zbora (v nadaljevanju: ZPS).

* * *

Komisija je opravila razpravo o vsebini novele. Izpostavljeno je bilo, da je bilo v fazi priprave predloga zakona predstavljenih precej pripomb različnih deležnikov, številni predlogi so bili upoštevani, vendar pa ne vsi.

Komisija je izpostavila dve področji. Ob predstavitvi predloga zakona so bili omenjeni postopki za sodno varstvo po Zakonu o bančništvu, kjer bo po novem sodna taksa določena na 444 evrov. Tudi za nekatere druge zahtevnejše upravne spore se bo po novem zaračunavala sodna taksa v višini 444 evrov in zato precej izstopajo postopki v sporih javnega naročanja, kjer pa se bo zaračunavala sodna taksa v višini 4440 evrov. Tudi v tem primeru gre za upravni spor in iz predloga zakona ni mogoče razbrati, zakaj prihaja do razlikovanja glede na ostale zahtevnejše upravne spore. Višina sodne takse se je v tem primeru le prenesla iz Zakona o pravnem varstvu v postopkih javnega naročanja v Zakon o sodnih taksah. Komisija je prosila predlagatelje za pojasnila in menila, da bi bilo smiselno, da so zadeve poenotene in da bi se višina sodne takse tudi v primeru sporov s področja javnega naročanja znižala na 444 evrov.

Predlagatelj je glede sodne takse, ki se prenaša iz Zakona o pravnem varstvu v postopkih javnega naročanja v novelo pojasnil, da če gledamo samo Zakon o sodnih taksah, sodna taksa za upravne spore s področja javnega naročanja glede višine res izstopa, vendar je treba področje gledati širše. V primerih, ko pride do upravnega spora v postopkih javnega naročanja, imamo pred tem tudi takso za predrevizijski in revizijski postopek, pri čemer ta taksa znaša 2 % cene najugodnejše dopustne ponudbe in ne manj kot 500 in ne več kot 25.000 evrov. V postopkih javnega naročanja imamo torej že najmanj 1 takso prej in če naredimo primerjavo med takso v predrevizijskem in revizijskem postopku in takso v upravnem sporu, se vsota 4440 evrov za upravno takso ne zdi več visoka. Predlagatelj je poudaril, da so imeli pri pripravi novele pred očmi ta razmerja, če torej gledamo le Zakon o sodnih taksah je višina 4440 evrov visoka, če pa gledamo, kakšna je taksa v pravnem varstvu v postopkih javnega naročanja, preden pride upravni spor na sodišče, pa je sodna taksa v noveli določena sorazmerno.

Komisija je podala predlog, da bi se v primerih, kjer gre za uveljavljanje več tožbenih zahtevkov, primarnih in podrejenih, sodna taksa plačala le za tisti zahtevek, za katerega je predpisana najvišja taksa. Sodne takse se po mnenju komisije tako ne bi plačevale na zalogo, kar vodi do tega, da je treba na koncu sodnih postopkov preveč vplačane takse vračati v primeru, da niso bili obravnavani vsi tožbeni zahtevki. Po mnenju komisije bi bilo bolj smotrno, da bi se sodne takse plačevale za vsak zahtevek posebej in glede na aktualne okoliščine, da torej sodišče za vsak tožbeni zahtevek pozove stranko k plačilu sodne takse. To tudi ne bi predstavljalo večje spremembe, saj se sodne takse že zdaj večinoma plačajo po nalogu oziroma na poziv sodišča, zelo malo sodnih taks pa je plačanih ob vložitvi tožbenega zahtevka.

Predlagatelj je v zvezi s tem predlogom podal argumente, ki so vodili Ministrstvo za pravosodje v predlagano ureditev in niso sledili predlogu, ki ga je v javni razpravi podala tudi

Odvetniška zbornica Slovenije. Predlagatelj meni, da je razlika med tem, če stranka uveljavlja v tožbi primarni in 1 ali več tožbenih podrejenih zahtevkov, ali če gre za alternativno postavljene zahtevke. Če poteka primarni in eden ali več podrejenih tožbenih zahtevkov, ni jasno, v koliko zahtevkih bo sodišče odločalo. Glede na to, da se taksa vedno odmerja v sorazmerju z delom sodišča, se vnaprej zaračuna nekoliko višja taksa, npr. tretjina za podrejene tožbene zahtevke. Na koncu se, če se o podrejenih tožbenih zahtevkih ne odloča, že po sedanji ureditvi taksa za podrejeni tožbeni zahtevek vrne. Stranka plača za tiste zahtevke, o katerih je sodišče odločalo. Namen ureditve, da se stranki na začetku naloži plačilo tretjinskih taks za podrejene tožbene zahtevke je v tem, da se stranki samo enkrat naloži plačilo takse. Če se stranki naloži na začetku le plačilo takse za primarni zahtevek in sodišče o njem ne odloča, ampak odloča o podrejenih zahtevkih, bi bilo treba zaračunati še nadaljnje postopke. Zato, da se izognemo administriranju in da je taksa nekako v sorazmerju z delom sodišča, je po veljavni ureditvi urejeno tako, da se taksa zaračuna za primarni tožbeni zahtevek in tretjinske deleže za podrejene tožbene zahtevke. Ministrstvo za pravosodje je menilo, da je že uveljavljena ureditev primerna in zato ni sledilo predlogu, da bi se tudi v alternativno uveljavljenih zahtevkih taksa plačala samo za najvišji zahtevek.

Komisija je prosila tudi za dodatna pojasnila v zvezi s pripombo ZPS, vezano na spremembe Gradbenega zakona, ki je v zakonodajni proceduri v Državnem zboru. Predlagatelj je pojasnil, da glede na proceduro obeh zakonov v Državnem zboru Ministrstvo za pravosodje novele Zakona o sodnih taksah še ne usklajuje z določbo, ki je predvidena v Predlogu gradbenega zakona, saj je treba upoštevati, da bi novela Zakona o sodnih taksah lahko začela veljati pred sprejetjem novega gradbenega zakona, zato v tem primeru ne morejo sprejeti pripombe ZPS.

Komisija je poudarila, da je v nadaljnjem zakonodajnem postopku treba v čim večji meri upoštevati pripombe vseh deležnikov.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Rajko Fajt.

Predsednik
Rajko Fajt, l. r.